

Бекітемін:
«Әсем» бөбекжай
балабақша меңгерушісі
_____ Ә.Т.Дөнен

ТӘРБИЕЛЕУ-БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНІҢ ЦИКЛОГРАММАСЫ					
Білім беру ұйымы (балабақша)	«Әсем»бөбекжай балабақша				
Топ/сынып	Мектепалды топ				
Тобы, топтың реттік саны, атауы	«Қыран» Бала саны 25				
Балалардың жасы	5-6 жасар балалар				
Педагогтің аты- жөні	Тоғызбайева Жақсыгүл Арапбаева Гүлнұр				
Жоспардың құрылу кезеңі (апта күндерін, айды, жылды көрсету)	10.10-14.10.2022				
Апта күндері	<i>Дүйсенбі</i>	<i>Сейсенбі</i>	<i>Сәрсенбі</i>	<i>Бейсенбі</i>	<i>Жұма</i>
Күн тәртібі					
Балаларды	Таңғы сүзгі: балалардың терісін, дене қызуын, сыртқы келбетін тексеру. Балаларды жақсы көңіл күймен қарсы				

қабылдау	алу және оларға қолайлы жағдай жасау. Баланың көңіл күйін, оның жеке пікірін, қызығушылығын анықтау. (сөйлеуді дамыту)				
Ата-аналармен әңгімелесу, кеңес беру	Ата-аналарды мазалап жүрген сұрақтарға жауап беру. Әңгімелесу "Баланы еңбекке тәрбиелеу".				
Балалардың дербес әрекеті (баяу қимылды ойындар, үстел үсті ойындары, бейнелеу әрекеті, кітаптар қарау және тағы басқа әрекеттер)	"Оқу қызметіне арналған жабдықтар мен материалдарды дайындаймыз". Мақсаты. Тапсырылған іс үшін жауапкершілік сезімін дамыту, балаларды білім беру қызметіне арналған материалдар мен жабдықтарды ұқыпты салуға үйрету.	"Бөлме өсімдіктерін суғару". Мақсаты. Өсімдіктердің жарық пен ылғалды қажет етуі туралы білімдерін кеңейту, ылғалды сүйетін және құрғақшылыққа төзімді, фотофильді, көлеңкеге төзімді өсімдіктерді жапырақтардан қалай тануға болатындығын үйрету. Су және өсімдіктермен жұмыс кезінде дәлдікті, өз іс-әрекеттеріне сенімділікті, еңбек дағдыларын дамыту. Қоршаған табиғатқа	"Орындықтарды жуу". Мақсаты. Балаларды тәрбиешінің көмекшісіне көмектесуге, топтық бөлмедегі орындықтарды таза ұстауға үйрету: оларды дымқыл шүберекпен сүртіп; орындарына қоюды үйрету. Еңбек дағдыларын дамыту, жұмыс кезінде мәдени-гигиеналық талаптарды сақтау қабілетін қалыптастыру. Ересектерге көмектесуге деген	"Ойыннан кейін топта тәртіп орнату". Мақсаты. Балалардың тәртіпке деген саналы ұмтылысын, ойыннан кейін ойыншықтарды жинастыру әдетін қалыптастыру. Жұмыс жоспарын құру, алдағы қызмет үшін қажетті материалдарды таңдау қабілетін жетілдіру.	"Ойыншықтардағы тәртіп". Мақсаты. Жұмыс басталар алдында балаларға жұмыс алжапқышын киюді үйрету; ойыншықтарды тәртіпте ұстау: жуу, кептіру, сүрту және орнына қою. Еңбекқорлықты, тәртіпсіздікті көре білуді дамыту; сумен жұмыс кезінде ұқыптылықты дамыту. Өз еңбегі мен басқа адамдардың еңбегін құрметтеуге тәрбиелеу.

		ұқыпты қарауға, оған қамқорлық жасауға тәрбиелеу.	ынтаны, олардың жұмысын құрметтеуге тәрбиелеу.		
	"Заттарды пазл ішіне орналастыру" үстел үсті ойыны. Мақсаты: балалардың танымдық қабілеттерін, зейіндерін дамыту. "Фигура жаса" қимыл-қозғалым ойыны. Мақсаты: балаларды жүгіруге жаттықтыру. Ойын ережелері. Балалар барлық ойын алаңында жүгіреді. Сигнал берілген кезде олар тез орнында тұрып, қандай-да бір қалыпқа келу: шалқайып отыру,	"Домино" дидактикалық үстел үсті ойыны. Мақсаты: баланың топтамалар жайлы білімдерін дамыту, пысықтау; сәйкес заттың бейнесін тауып дұрыс атауға, оның атқаратын қызметі жайында бір сөйлемді құрастыруға дағдыландыру; қабылдау, зейін, ойлау қабілеттері, ұсақ қол моторикасын желілдіру. Ойын шарты. Суреттері сәйкес келетін карточкалардың	Үстел үсті ойыны. "Дойбы". Мақсаты. Балалардың ойлау қабілетін, зейінін дамытады. Зеректікке баулиды. Ойынның мақсаты. Қарсыласының тастарын түгел жою немесе жүріс жолдарын бөгеп тастау. Дамытушы ойын. "Көлеңкесін тап". Мақсаты. ЗейініН, ойлау қабілетін, ынтасын дамыту. Балалар жануарлардың көлеңкесін тауып сәйкестендіреді.	Үстел үсті ойыны. "Мозаика". Мақсаты. Балалар берілген суреттің бөлігін тауып орналастыра білуге үйрету. Тапқырлыққа, жылдамдыққа баулу. "Қаладағы жыл мезгілдері" дидактикалық ойыны. Мақсаты. Балалардың жыл мезгілдері туралы білімдерін бекіту; жыл мезгілдері туралы сипаттамалық әңгімелер құрастыру кезінде келісімді сөйлеуді дамыту; бақылау, көрнекі	"Заттарды пазл ішіне орналастыру" үстел үсті ойыны. Мақсаты: балалардың танымдық қабілеттерін, зейіндерін дамыту. "Шымшық торғайлардың балапандары мен мысық" қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: балаларды белгі бойынша белгілі кеңістікте жүгіруге дағдыландыру; шапшаңдыққа тәрбиелеу. Балалар, "торғайлар" ролін сомдайды, санамақ арқылы

	қолдарын көтеру аяқтарын көтеру т.б. Тәрбиеші кімнің фигурасы қызықты екенін атап өтеді. Жыл соңына қарай ойын күрделене түседі, оған топтық фигуралар енгізіледі - жұппен, үш. Сонымен қатар, балаларға белгілі бір позициядағы фигураны ұсынуға кеңес беріледі: тек тұру, төрт аяғымен тұру, отыру т.б.	біріне қатарлап тізіп қою, кім бұрын барлық карточкаларын қояды, сол жеңіп шығады. Қажетті құралдар: бірдей қос суреттер, әртүрлі объектілердің бейнеленген көлемдері 5×6 см карточкалар. "Арқан тарту" ұлттық қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: ұлттық ойынды жаңғырту, ойынға деген қызығушылықтарын арттыру; ойын шартын бұзбай ойнауға дағдыландыру; күш-жігерін дамыту, шыдамдылыққа, батылдыққа тәрбиелеу.	Саусақ жаттығуы . Бас бармақтай балақай, (бас бармақты ұстап) Қайда болдың? Мынау үлкен ініммен (сұқ саусағын ашады) Орманда болдым бүгін мен. Ал мына бір ініммен (ортаңғы саусағын ашады) Ас пісірдім бүгін мен. Одан кейінгі ініммен (аты жоқ саусағын ашады) Ботқа жедім мен енді. Ал мына ініммен (шынашағын ашады) Айттым ән мен өлеңді.	зейін, есте сақтау қабілетін дамыту; туған қаланың табиғатына деген қызығушылықты тәрбиелеу. Барысы. Лото түріндегі ойын, бала белгілі бір маусымы бар суретті алады және сол жыл мезгілін сипаттап береді. Суреттерді таңдау кезінде педагог маусым туралы әңгіме құрастыруды ұсына отырып, тапсырманы қиындата алады.	"мысықты" таңдайды. "Торғайлар" алаңның бір шетінде, орындыққа шығып отырады. "Мысық" екінші жақта ұйықтаған болып отырады. Белгі бойынша "торғайлар" алаңға жүгіріп шығып, (қанаттарын жайып) жүгіріп жүреді. Мысық тез "ояна қалады", "мияу-мияу" деп, керіліп алады да шымшық торғайдың балапандарын қуа жөнеледі. Олар үйдің төбесіне немесе ұяларына, өз орындарына бару керек. Ұстаған шымшық торғайлар балапандарын мысық
--	---	--	---	---	--

		Ойын шарты. Балалар екі топқа бөлініп, арқанның екі ұшынан ұстап, белгіленген меже бойынша күш сынасып тартысады. Берілген межеден асып кеткен топ жеңіледі. Оларды өздеріне тартып алған топ мәреге жетеді. Сөйтіп ойын кезекпен жалғасын табады.			өз үйіне әкетеді. Еркін ойын: "Орныңды тап". Мақсаты: жүгіруге жаттықтыру, төзімділікке, шыдамдылыққа тәрбиелеу. Көркем сөз Шыр-шыр еткен торғайды, Қорғамасаң, болмайды. Кіп-кішкене торғайлар Ағаштарды қорғайды. Таспен атып торғайды Ұя бұзған оңбайды. Құс өкпелеп кетеді, Бақшамызға қонбайды.
Таңертенгі жаттығу	Сапқа тізілу; оңға бұрылып, алға жүру; алға екі аяқпен секіре жүріп, жылжу; жүру; жүгіру (30-40сек), жүру, тыныс алуды қалпына келтіру; бірнеше бағанға қайта құрылу. Жалпы дамыту жаттығулары кешені.				

	1. Бастапқы қалып: аяқ алшақ, дене тік, қол төменде. 1.1. Балалар қолдарын алдарына созып, алақандарын ашып-жұмады. 1.2. Бастапқы қалып. (жаттығу 5-6 рет қайталанады). 2. Бастапқы қалып: аяқ алшақ, дене тік, қол көкірек тұсында. 2.1. Оң аяқтарын артқа қойып, екі қолдарын да артқа созады. 2.2. Бастапқы қалып (дәл осы жаттығу сол жаққа қайталанады және 4 рет қайталанады). 3. Бастапқы қалып: аяқ бірге, дене бос, қол төменде. 3.1. Орындарында тұрып, бастарын алдымен оңға бұрады. 3.2. Бастапқы қалып (дәл осы жаттығу сол жаққа қайталанады және 5 рет қайталанады). 4. Бастапқы қалып: аяқ алшақ, дене бос, қол көкірек тұсында. 4.1. Қолдарын жандарына созады. (мәдени-гигиеналық дағдылар, дербес әрекет)				
Таңғы ас	Гигиеналық дағдылар Мақсаты: ас ішу құралдарын дұрыс қолдана білуді дағдыландыру; дұрыс тамақтану мәдениетіне баулу, тамақтану кезінде асықпай шәйнау, үстел басында өздерін әдепті ұстауды, нан кикымын түсірмей жеуді, үлкендерге алғыс айтуды үйрету. Көркем сөз Нан – ардақты адал ас, Кәрі, жас одан аттамас. Ақ дастархан үстінде, Қол жумай оны ұстамас. Нан қоқымын шашпаңдар, Жерде жатса баспаңдар, Теріп алып, қастерлеп, Торғайларға тастаңдар. Ө.Тұрманжанов				
Ұйымдастырылған	"Күз сыйы"	Жемістер суреттеріне	Көгөністердің	"Суретті құрастыр"	Балаларға

іс-әрекетке дайындық	тақырыбында әңгімелесу.	қарап дидактикалық ойындар, буынға бөлу.	пайдасы туралы әңгімелесу.	дидактикалық ойыны. Мақсаты. Балаларды туған жерлері туралы білімдерін бекіту, Отанына деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу. Барысы. Педагог балалармен бірге қаланың көрікті жерлерін бейнелейтін суреттерді қарайды. Ойын ережелерін түсіндіре отырып, педагог бүкіл суретті бөлек бөліктерден қалай құрастыруға болатыны туралы бұрыннан белгілі ережені еске түсіреді. Ойыншылардың санына сәйкес суреттерді таратады. Педагог "Бастаймыз!" сөзімен ойынды ашып береді.	эмоционалды жағымды көңіл-күй мен ұйымдастырылған іс-әрекетіне мотивациялық дайындықты қалыптастыру, балаларға бір-бірімен сәлемдесуге мүмкіндік беру, ұжымда достыққа тәрбиелеу. Күн шуағын жинаймын. Достарыма сыйлаймын. Күн жылуын аямасын, Шуағымен аяласын. Достық деген бәйтеректі Барлық бала саяласын.
----------------------	-------------------------	--	----------------------------	---	--

				Балалар бөліктерден суреттерді құрастырады. Кім суретті бірінші құрайды, сол балаларға таңбалауыштар таратылады.	
Білім беру ұйымының кестесі бойынша ұйымдастырылған іс-әрекет	Сауат ашу негіздері -17 [н] дыбысы және Нн әрпі, әріп таңбасын жазу. Қазақ тілі -11 "Күз сыйлары" Дене шынықтыру - 17 "Бір орында өз-өзін айнала қос аяқтап секіру" Қоршаған ортамен таныстыру -12 "Күз мезгіліндегі маусымдық	Сауат ашу негіздері -18 "[н] дыбысы және Нн әрпін қайталау, әріп таңбасын жазу" Математика негіздері -17 "Күзгі жапырақтар шашуы" Музыка -12 "Менің балапандарым қайда?" Сөйлеуді дамыту 12 "Жемістер мен көгөністер"	Математика негіздері 18 "Күзгі жапырақтар шашуы пысықтау" Қазақ тілі -12 "Ұ, Ү дыбыстары (артикуляциясы, тіл ұстарту, сөздердегі дыбыстардың орнын табу) мен әріптері (атау, жазу негіздері)." Дене шынықтыру - 18 "Салт аттылар" Көркем әдебиет 12	Математика негіздері 19 "Нанның көп болғаны артық па?" Сөйлеуді дамыту 13 "Жемістер мен көгөністер пысықтау" Музыка 13 "Бауырсақ" Қоршаған ортамен таныстыру -13 "Жыл құстары"	Сауат ашу негіздері -19 [р] дыбысы және Рр әрпі, әріп таңбасын жазу. Құрастыру 2 "Бидай алқабы" Дене шынықтыру - 19 "Қатар орналасқан таяқтардан екі аяқпен аттап секіру" Көркем әдебиет 13 "«Алтын дән» (өлең) Күләш Ахметова"

	өзгерістер"		"Жұмбақтар әлеміне саяхат" пысықтау		
2- таңғы ас	Тағамның атауын есте сақтауға, тазалыққа бейімдеу. "Тәбетіміз ашылды, ас болсын!" (мәдени-гигиеналық дағдылар, сөйлеуді дамыту, көркем сөзді қайталау)				
Серуенге дайындық	Мақсаттары: - киімді дұрыс бүктеп салуға, ілуге, аяқ-киімді түзу қоюға машықтандыру; - өз бетінше жылдам және дұрыс ретпен киіне (шешіне) білуді дағдыландыру; - шкафқа ілінген, қойылған бас киім, киім, аяқ-киім сияқты заттарды өз орындарын біліп, тәртіпті сақтауды ұстануға тәрбиелеу; - ауа райына сай киінгенін қадағалай білуге, киімді, аяқ-киімді таза ұстауға баулу; - көмек көрсете білуге, алғыс айтуға тәрбиелеу. (мәдени-гигиеналық дағдылар, дербес әрекет)				
Серуен	Бақылау: "Көгөністер - тірі дәрумендер". Мақсаты: балалардың көгөністер туралы білімдерін бекіту (көгөністердің атаулары, олардың бөліктері), ұқсастықтары мен айырмашылықтарын таба білуге үйрету (иісі, дәмі, сыртқы түрі мен жанасуы	Бақылау: "Көгөніс өсірушілер мен бағбандардың еңбегі". Мақсаты: көгөністер мен жемістердің аттарын жинақтау, жалпылауды дұрыс қолдану («көгөністер», «жемістер»); көгөніс өсірушілер мен бағбаншылардың жұмысының мазмұны мен	Бақылау: "Азық-түлік дүкеніне саяхат". Мақсаты: көгөністер мен жемістер туралы ойларды қорыту, көгөніс дүкеніндегі сатушының жұмысы туралы балалардың ойларын кеңейту. - Біз бүгін витаминді салатқа көгөністер сатып алу үшін көгөніс дүкеніне экскурсияға барамыз.	Көгөніс бақшасындағы жұмысты бақылау Мақсаты: арамшөптерден бұрын жас көшеттерді бақылау; бақтағы өсімдіктердің барлығы бірдей емес екендігіне назар аударту, оларды салыстыру, мәдени өсімдіктердің арамшөптері мен	Күннің, күн сәулесінің қозғалысын бақылау. Мақсаты: жансыз табиғаттың алуан түрлілігі, көкжиектер туралы түсініктерін кеңейту; қызығушылыққа тәрбиелеу; табиғаттағы өзгерістер мен күннің позициясы арасындағы

бойынша). Көркем сөз Көгөністі көп ектік, Өссін, піссін деп ектік, Көктемде еккен көгөніс, Күзде берді көп өнім. - Балалар, сендер жақсы білесіңдер, көктемде табиғат жаңаша күйге енеді. Жаңадан шөп шығып, өсімдіктер өседі. Осы кезде бау-бақшаны баптап, көгөністер отырғызамыз. Көгөнісдердің бірнеше түрлері бар. Адамдар оларға жаз бойы су құйып, баптайды. Әрбір көгөніс дәнегінен (тұқымынан) пайда болып, өседі. Біздің күнделікті жеп жүрген	табиғаты туралы ойларын бекіту, көгөністер өсіру бойынша жұмыстардың жүйелілігі, машиналарды пайдалану және олардың көгөніс өндірісіндегі рөлі туралы балалардың білімдерін нақтылау. Ересектердің көгөніс бақтарындағы, бақтардағы, саябақтардағы жұмысына, көгөністер мен жемістерді ауыл немесе қаланың көшелерімен тасымалдау, оларды дүңгіршектер мен дүкендерде, көгөніс базарларында сату бойынша бақылау жүргізілді. Сабаққа көгөністер	- Балалар, қайсыларың дүкенге аналарыңмен бірге бардыңдар? - Онда не істедіңдер? (Балалардың жауаптары). Педагог балалардан екі-екіден сап түзеуді сұрайды, содан кейін ол балаларға көшедегі жүріс-тұрыс ережелері, жол ережелері туралы еске салады. Педагог бірге балалар дүкенге барады, содан кейін көгөніс бөліміне апарады. - Балалар, біз дүкеннің азық-түлік бөліміне келдік. - Мұқият қарап, дүкеннің осы бөлімінен не сатып алатынымызды айтыңдаршы?	көшеттерінің арасындағы айырмашылықты көрсету. - Арамшөп шөптері мәдени өсімдіктердің өсуіне жаман әсер етеді, қоректік заттарды, ылғалды алып, күн сәулесін жауып тастайды. Арамшөптерді тамырымен жұлып, бақшадан алып тастау керек. Не үшін? Арамшөптерді тап. Жердегі барлық өсімдіктер қажет, егер олар адамдарға қажет болмаса, онда құстар, жәндіктер, жануарлар олардың тұқымымен қоректенеді. Табиғатта бәрі бір-бірімен байланысты, әр шөптің жүзі,	байланысты орнату қабілетін дамыту; жансыз табиғаттың алуан түрлілігі туралы түсініктерін кеңейту. Жұмбақ Жалғанда бір нәрсе бар аяқ қапты, Ұшады кешке дейін дамыл таппай. (Күн) Әсіресе күн жоғары болған кезде ыстық болады. Таңертең және кешке күн төменірек болады, сондықтан ол онша ыстық емес. Күннің шығуы мен бату уақыттарын бақылап отырыңыз. Күн бататын жерді белгілеңіз. Болжам -Күн көзі жаз айларында бұлттанып батса жаңбыр болады.
---	--	--	--	--

	тағамдарымыз - көгөністер сол бау-бақшаның өнімі. Көгөністердің адам ағзасына пайдасы мол. "Бақшашылар" қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: бақшаны топтасып жинауға балаларды ұйымдастыру. Ойын ережесі: тәрбиешінің белгі беруін күтіп, эстафетаны жалғастыру. Еңбек: бақшадағы жұмыс. Көгөністерді жинау. Мақсаты: бақшадағы көгөністерді жинауға ат салысып, ересектер мен жолдастарына белсенді түрде көмек көрсеткен балаларды	мен жемістердің 5-6 түрі дайындалады, көгөніс өсірушілер мен бағбандардың еңбек құралдары бейнеленген суреттер жиынтығы, сонымен қатар кейбір ауылшаруашылық машиналары (трактор, қызылша жинайтын комбайн, картоп отырғызушылар және т.б.) дайындалады, көгөністер мен жемістер туралы жұмбақтар. Сабақтың басында педагог көгөністер мен жемістерді балалармен бірге тексереді, балаларды «көгөністер» мен «жемістерді» жалпылауды жіктеуге және түсінуге	Балалар дүкен терезесін мұқият қарап шығады, көгөністер мен жемістерді атайды Дүкеннің осы бөлімінде көптеген түрлі көгөністер сатылады. - Көптеген түрлі көгөністер сататын дүкеннің мұндай бөлімі қалай аталады? - Дәл солай, көгөніс бөлімі. Тәрбиеші: балаларға көгөністер мен жемістерді көрсетеді, балалар көгөністер мен жемістердің аттарын атайды және қысқаша сипаттама береді. Тәрбиеші: - Балалар, дүкенде жұмыс жасайтын, тұтынушыларға	табиғаттағы әр гүл кездейсоқ емес, бір нәрсе немесе біреу үшін өседі. Қорытынды: арамшөптер отырғызылған өсімдіктердің қалыпты өсуіне кедергі келтіреді. Жұмбақтар 1. Бақшада өседі, көп өнімдерін береді. (Көгөніс) 2. Жер астында жез қазық, Жеуге болар ас қазық. (Сәбіз) 3. Әр желінің асты толған көк қоян, Жаз болғанда көк қоянды жеп қоям. (Қияр) Эксперименттік іс-әрекет: "Бақша арамшөптен арылмаған жағдайда не	- Күн құлақтанып шықса, не боран, не аяз болады. - Күн құлақтанып батса, ауа райы жылынуға бет алғаны. Тәжірибе: "Күн сәулесі". Мақсаты: заттың жарығы мен бейнесін бірнеше рет қалай көрсетуге болатындығын мысалмен көрсету, яғни оны көрінбейтін жерде көру. Эксперименттің барысы: Күн шуақты күні балалар күнді "қоянға" қарайды. Оны қалай алуға болатынын талқылаңыз (айнадағы жарық шағылысы). Олар қабырғадағы «қоянға» күн түскен
--	--	--	--	--	--

	мадақтау. "Ақ сандық, көк сандық" қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: балаларды ойын шартын бұзбай ойнай білуге дағдыландыру; ойын жүргізушіні мұқият тыңдай білуге, күштілікке, шапшаңдыққа баулу. Екі бала бір-біріне арқаларын беріп, қол ұстасып отыру керек. Жүргізуші былай жариялайды: - Ертең ауылым көшеді, Уық-буын шешеді. Қара қойым қашады, Құмалағын шашады. Ақ сандық, көк сандық, Арқан тарт, кілем арт! Балалар "арт" сөзін естісе, бұны белгі деп	машықтандырады, олар туралы жұмбақтар ойлап табуға үйретеді. Педагог балалардың көгөністер мен жемістер қайда өсетіндігі және оны кім өсіретіні туралы түсініктерін тиянақтайды: ауыл тұрғындары, көгөніс өсірушілер мен бағбандар оларды қандай өсіретінін анықтайды, мамандық атауы, жұмыс орны (көгөніс бағы, егістік, бақ) туралы білімдерін бекітеді. Көгөніс өсірушілер мен бағбандар үлкен өнім өсіруге тырысып жатқанын баса айтады, олар жақсы және тату жұмыс істейді. Олар өсірген	қызмет көрсететін адамның кәсібінің атауын есте сақтаңыздар ма? - Дұрыс, бұл мамандық сатушы деп аталады. Сатушы өте қажет жұмыс, қиын, өйткені сатушы әр өнімнің қанша тұратындығын, көгөніс базасынан қанша әкелінгенін білуі керек. Әр өнімді дұрыс өлшеу керек, чекті дұрыс тесіп, ақшаны санау керек. Дүкендер таңертеңнен кешке дейін жұмыс істейді, онда әрдайым адамдар көп. Сондықтан, сатушы жұмыс күні қатты шаршайды, ал егер балалар дүкенге анасымен бірге	болады?" Тәжірибенің мақсаты: болашақ егін үшін арамшөптердің рөлін эксперименталды түрде көрсету. Эксперименттің барысы: Балабақшаны жүйелі түрде арамшөптермен тазарту арқылы балалар бір егіннің кішкене учаскесіне қол тигізбейді. Біраз уақыттан кейін олар арамшөптердің мәдени өсімдіктерге қарағанда тез өсетініне сенімді болады. Соңғысы, жарықтың жетіспеушілігінен зардап шегеді, өсуден айтарлықтай артта қалып, жұқа, әлсіз болады.	жерде басқа айна қойса не болатынын біледі (ол тағы бір рет шағылысады). Балалар мұғалімнің сөздерінің дұрыс екендігіне тәжірибе арқылы көз жеткізеді. Еңбек: ағаштардан жерге түскен бұтақтарды жинау. Мақсаты: тазалыққа, ұқыптылыққа тәрбиелеу. "Заттарды жылжыту" қимылды ойыны. Мақсаты: ептілікті дамыту. Ойын барысы: жерге 8-10 метр қашықтықта 2-4 шеңбер (диаметрі 50 см) салынады. Бір шеңберге бірнеше түрлі заттар орналастырылған
--	--	---	--	--	--

	түсініп, қол ұстасып, тез тұруы керек. Қайсысы қарсыны арқалап кетсе, сол шарт қояды. Қарсыласы айтылған үй жануарының (құсының) дыбыстағанын келтіреді. "Көбелектер" қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: сигнал бойынша жүгіру бағытын, тоқтамай, өзгерте білуге машықтандыру; кеңістікті бағдарлау, қимылдарды үлестіру қабілеттерін жетілдіру. Педагог ойын барысында "Оңға!", "Солға!", "Кері!", "Алға!" деп, белгілер беріп тұру мүмкін. Балалар кездейсоқ	көгөністер мен жемістер қалаға әкелінеді, адамдар оны дүкендерден және базардан сатып алады. Қалада тұратын ересектер мен балалар дәмді көгөністер мен жемістерді жейді және ауыл тұрғындарына жұмыстары үшін алғыс айтады. "Бақшаға не отырғызылып жатыр?" дидактикалық ойыны. Мақсаты: балаларды заттарды белгілері бойынша (өсу орнына қарай, қолданылуына қарай) жіктеуге дағдыландыру, тез ойлауды, есту зейінін дамыту.	келгенде әлі де қыңырлығып, айқайлап жатса, онда сатушының басы ауырып, есептеу кезінде қате жіберуі мүмкін. Балалар, мен мұны әрдайым есте ұстауыңызды сұраймын, өтінемін, дүкенде ешқашан шу шығармаңыз және сатушыны жұмысынан алшақтатпаңыз. Әрине, кез келген адам сыпайы және мұқият болған кезде риза болады. Сондықтан дүкеннен тауар таңдауға және сатып алуға көмектесетін адамдарға жылы сөздер айтуды ұмытпаңыз, олар өте риза болады. Балалар сатушыға	Себілген тұқымдарды көру үшін оларды шөптен ұзақ іздеу керек. "Ақсақ үйрек" украин ұлттық қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: балалардың секіре білу қабілеттерін, күш-шігерін, шыдамдылығын дамыту. Алаңда бір аяғымен жүре білуді жетілдіру, мына сөзден кейін осындай қозғалыс жасау: "Күн шықты, ойын басталды"; ойын шарттарын сақтау (екі аяғын қатар жерге қоймау керек). "Ыстық картоп" қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: доптың	(түйреуіштер, текшелер, ойыншықтар), екіншісі бос қалады. Бала бос шеңберде тұрып, ересек адамның белгісі бойынша осындағы заттарды бір шеңберден екінші шеңберге бере бастайды. Екі команда бір уақытта ойнай алады. "Осындай бола ма, болмай ма?" дидактикалық ойыны. Сұраққа жауап беруге және жауабын түсіндіруге үйрету. Жазда қар жауа ма ? Күн шығып тұр, жаңбыр жауып тұр? "Өз бүршігінді тап" қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: гүлдерді
--	--	---	--	---	---

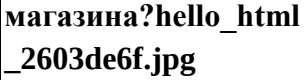
	айтылған белгілерді есті жүріп, жүгіру бағыттарын жылдам өзгертіп, ары қарай қимылдау тиіс. Сондай-ақ, демалу кезеңін ескеруге болады. Балалар "Гүлдер!" атты белгі бойынша өз орындарына тоқтап қала алады. Еркін ойындар.	Балалар, сендер бақшаға не отырғызатынын білесіңдер ме? Мен әртүрлі заттарды атаймын, сендер мұқият тыңдап жауап бересіңдер. Егер мен бақта өсетінді атайтын болсам, «иә» деп жауап бересіңдер, ал егер бақшада өспейтін болса, «жоқ» деп жауап бересіңдер. Кім қате жіберсе, сол ұтылады». Тәрбиеші: сәбіз. Балалар. Иә! Тәрбиеші: қияр. Балалар. Иә! Тәрбиеші: қызылша. Балалар. Иә! Тәрбиеші: өрік. Балалар. Жоқ! "Тым-тырақай" ойыны. Мақсаты: балаларды	көрсеткен қызметі мен жағымды байланысы үшін, ал сатушы балаларға сатып алғаны үшін алғыс білдіреді. Тәрбиеші: - Осымен біздің азық-түлік дүкеніне саяхатымыз аяқталды. Біз салатқа қажетті көгөністер сатып алдық. Енді біз балабақшаға оралып, көгөністерімізді асханаға алып барып, кешкі асқа жаңа салат дайындай аламыз. (Тәрбиеші жаяу жүргіншілер ережесін балалармен бірге қайталайды!) "Тауық қорасындағы түлкі" қимыл-қозғалыс ойыны. Мақсаты: жалтарып	шеңбер бойымен берілуін қамтамасыз ету. Ойыншылар шеңберге тұрады, ойыншылардың бірі допты қолына ұстайды. Музыка әуенімен немесе дабыл дауысы бойынша балалар допты шеңбер бойымен бір-біріне береді. Музыка тоқтаған бойда, қолында доп бар ойыншы ойыннан шығады. Ойын жеңіске жеткен 2 ойыншы қалғанға дейін жалғасады. Допты беру кезінде лақтырмау; допты қолынан түсіріп алғандар ойыннан шығарылады. Еңбек: ағаштар түбін қопсыту.	ажырата білуге, белгі бойынша әрекет етуге үйрету; жүгіру кезінде жаттығу. Еркін ойындар.
--	--	--	---	--	--

		ойын шартына сай ойнай білуге баулу; шапшаңдыққа, зеректікке, кеңістікті бағдарлау, жылдам жүгіре білу қабілеттерін дамыту. Балалар шеңбер құрайды. Бір немесе бірнеше бала шеңбер ортасында белгі санамақ сөздерден кейін ұстап алушылардың рөлін атқаратын болады. Ал, кәнеки, балалар, Бір, екі, үш - деп, санаңдар! Бір, екі, үш! Ал тараңдар! Бұл сөздерден кейін балалар жан-жаққа бытырай қашады. Оларды ортада тұрған бала ұстап алу керек. Екі, үш бала ұсталған	жылдам жүгіре білуге, қимылдарды үлестіруге дағдыландыру; күш-жігерді шапшаңдықты, шыдамдылықты дамыту. Алаңның бір жағында "тауық қора" орналасады. Ол үшін орны сызылады. Бұл жерге тауық, балапандарды сомдайтын балалар жиналады. Алаңның қарама-қарсы жағында "түлкінің іні" орны сызылып, түлкіні сомдайтын бала санамақпен таңдалады. "Тауықтар, жем шаштым!" - деп жүргізуші (педагог) ойыншыларды алаңға шақырады.	Мақсаты: ағаштарға күтім жасау, еңбекке баулу. Еркін ойындар.	
--	--	--	--	--	--

		соң, тәрбиеші "бір, екі, үш" - деп санағанша, балалар тез шеңбер құрып тұрады. Ойын қайта басталады. Еркін ойын: "Көгөністер дүкені". Мақсаты: көгөністер мен жеміс-жидектерді құмнан мүсіндеу. Берілген ойын тақырыбында шығармашылық, белсенділік көрсеткендерді мадақтау; ойынға деген қызығушылықтарын қолдау және дамыту. Көгөністер мен жемістер туралы алған білімдерін бекіту.	"Тауықтар мен балапандар серуенге шығады, жүреді, ұшады, жем шоқиды". "Түлкі!" деген белгі естілген кезде, "түлкі інінен шығып, тауықтарға шабады, ұстап алуға ұмтылады". "Тауық пен балапандар қораға қаша жөнеледі". "Ұсталынды" деген - баланы қолмен түртіп қалу. Балалар "қора" сызығынан асып кетсе, "түлкі" ұстай алмайды. Ойын "түлкінің іні толғанша" қайталанады. Басқа "түлкіні" ойнату үшін, санамақты қайта қолдану керек болады.		
--	--	---	---	--	--

			"Төмпешіктен төмпешікке секір" қимылды ойын-жаттығуы. Мақсаты: белгі орындарға аттап секіре білу қабілетін дамыту; дене тепе-теңдігін, күш-жігерін жетілдіру. Еркін ойындар.		
--	--	--	--	--	--

			Воспитатель:		
--	--	--	--------------	--	--

			- Ребята, мы с вами прошли в овощной отдел магазина. Посмотрите внимательно и скажите, что мы можем приобрести в этом отделе магазина? Дети внимательно рассматривают витрину, называют овощи и фрукты.		
--	--	--	--	--	--

			Воспитатель: - В этом отделе		
--	--	--	---	--	--

			магазина продаётся много разных овощей. - Такой отдел магазина, где продаётся много разных овощей, называется? - Правильно, овощным. - Ребята, а для чего мы пришли с вами в магазин? Воспитатель: показывает детям овощи и фрукты, дети называют и дают краткую описательную характеристику овощам и фруктам. Воспитатель:		
--	--	--	--	--	--

			- Ребята, вспомните, пожалуйста, как называется профессия человека, который работает в магазине, обслуживает покупателей? - Правильно, эта профессия называется продавец. Продавец – очень нужная работа, трудная, потому что продавцу нужно знать, сколько стоит каждый товар, сколько его привезли с овощной базы. Каждый товар нужно правильно взвесить, правильно пробить чек и отсчитать		
--	--	--	---	--	--

			деньги, дать сдачу покупателю. Магазины работают с самого утра и до позднего вечера, в нём всегда много людей. Поэтому продавец за рабочий день очень устаёт, а если ещё дети капризничают и кричат, когда приходят с мамой в магазин, то и вовсе у продавца заболит голова, и он может допустить ошибку в подсчёте. Ребята, я вас прошу об этом всегда помнить, постарайтесь, пожалуйста, никогда не шуметь в магазине и не отвлекать продавца от работы. И, конечно же, каждому человеку		
--	--	--	--	--	--

			приятно, когда с ним вежливы и внимательны. Поэтому не забывайте говорить добрые слова людям, которые вам помогают выбирать и покупать товары в магазине, им будет очень приятно. Дети благодарят продавца за обслуживание и приятное общение, а продавец благодарит детей за покупку. Воспитатель: - На этом наша экскурсия в овощном магазине подошла к концу. Мы с вами купили		
--	--	--	---	--	--

			необходимые овощи для салата. Теперь мы можем вернуться в детский сад и отнести наши овощи на кухню для приготовления свежего салата к обеду. (Воспитатель повторяет с детьми правила пешехода!) Счастливые и довольные от экскурсии в магазин дети возвращаются в детский сад. .		
Серуеннен оралу	Серуеннен оралу кезіндегі ескертулер: - учаскіден шығар алдында, аяқ-киімді, қалталарды құм-қоқыстан қағу;				

	- балабақшаға кірер алдында балаларға аяқтарын жақсылап құрғату; - ғимаратқа тыныштықпен, есікті тарс жаппай кіру; - серуенге шығарылған жабдықтар мен ойыншықтарды белгілі жерге тізіп қою; Балалардың жүйелі түрде жылдам шешіне білу, киімдерді шкаф сөрелеріне ұқыпты орналастыра білу қабілеттерін жетілдіру. Жеңдерін түріп, қолдарын сабындап, суды жан-жаққа төкпей, тазарғанша жуа білу дағдысын дамыту. Айнаның алдында беті мен үстін бақылап, шашын тарап, асқа толық қанды дайын түрінде келуге машықтандыру.				
Түскі ас	Гигиеналық дағдылар Мақсаты: мәдени-гигиеналық дағдыларды жетілдіру. Қолды дұрыс жуу, жеңіңізді түру, қолды жуған кезде суды еденге төгілмеуін өздігінен қадағалау, қолды сүлгімен құрғатып сүрту. Көркем сөз Алға жайып тұз-дәмін, Келтіреді үй сәнін. Ол халқымның ақ жаны,	Гигиеналық дағдылар Мақсаты: мәдени-гигиеналық дағдыларды жетілдіру. Гигиеналық өзін-өзі күту дағдылары, дұрыс отыруды, дастархан басында ас құралдарын дұрыс пайдалануды қадағалау. Көркем сөз Ас ішуге тұрайық, Қолымызды жуайық. Сабын, суды аямай, Тазалықты ұғайық.	Гигиеналық дағдылар Мақсаты: қолды ұқыпты жуу қабілетін нығайту. Қолды сабынмен мұқият жуу маңызды, денсаулыққа қажет екенін түсіндіру. Көркем сөз Тазалап жүр тісінді, Кішкене де ыңғайлы, Тіс щеткасын пайдалан. Тазалауға болмайды, Щеткасымен басқа адам.	Гигиеналық дағдылар Мақсаты: балаларды өздігінен сүлгілерін тауып, бет пен қолды мұқият сүрту дағдысын жетілдіру. Сүртіп болған соң сүлгіні орнына ілуліге қалыптастыру; жуар алдында, жеңдерің түру, бетті жу, суды шашпау. Көркем сөз Дос бол сабын, сумен сен, Жиі – жиі жуын сен. Таңертең де, кешке	Гигиеналық дағдылар Мақсаты: тамақтану кезінде мінез-құлық мәдениетін қалыптастыруды жалғастыру. Ас құралдарын дұрыс пайдалану (ас қасық және шай қасық, шанышқы); майлықты ұқыпты пайдалану мүмкіндігі; нанды ұсатпау, ауызды жауып, тамақты шайнау, тамақтану кезінде сөйлеспеу; сыпайы болуды

	Жақсы дәстүр маржаны, Кеңпейіл де арайлы, Осы жерден тарайды.			де, Жуын күндіз – түсте де. Су - тіршілік негізі, Онсыз өмір сүрмейсің. Гигиена егізі, Су деп және білгейсің. Су - табиғат байлығы, Өзен - көлге барғайсың. Кемі екі рет әр күні, Суға түсіп алғайсың.	үйрету (тамақ үшін алғыс айту, тазалық пен ұқыптылық қажеттілігі.) Көркем сөз Дос бол сабын, сумен сен, Жиі-жиі жуын сен, Таңертен де кешке де, Жуын күндіз-кешке де, Жуын күндіз-түсте де, Жуын тамақ алдында, Жуын тамақ соңында, Жуын ұйықтар кезінде, Жуын тұрған мезгілде.
Күндізгі ұйқы	Тыныш ұйқы үшін қолайлы жағдайлар жасау.				
Бірте-бірте тұрғызу, сауықтыру шаралары	Майтабандылықтың алдын алу мақсатында денсаулық жолымен	Балаларды сипап ояту. Шашты тарау дененің сауығуына да	Тыныш музыка қосылады, оған балалар біртіндеп оянады.	Әр баланың көңіл- күйін көтеріңіз, сөздермен ояту. Көркем сөз	Төсек жапқышын ауыстыруға қатыстыру: таза жайма салу, таза

	жүргізу. Алған білімдерін бекіту және мәдени- гигиеналық дағдыларды орындау. "Мөлдір су" ойын жаттығуы. Ұйқымнан тұрайын, Бетімді жуайын, Осылайыша сақтайын, Тазалықты лайым.	ықпал етеді. Содан кейін толық жуыну: қолдар шынтаққа дейін, бет, құлақ, мойын. Майтабандықтың алдын алуға арналған жаттығулар, денені тік ұстауға тәрбиелеу. Жаяу жүру: қабырғалы жол балалардың аяқтарын керемет уқалайды, аяқтың бұлшықеттері мен байламды аппаратын нығайтады, денені тұтастай қорғайды. Көркем сөз Түскі ұйқы уақыты, Төсегіме жатамын. Ақ көрпемді жамылып Тәтті ұйқыға батамын.	Біртіндеп көтерілу (музыка ақырын ойнайды). Көркем сөз Қарсы ал ерте күн көзің, Төсегінді жина өзің. Саусағыңды сормағын, Салдыр салақ болмағын. Әдеп қыл ісінді, Тазалап жүр тісінді. Қарағанда айнаға, Ұқыпты болсын киімің.	Ұйқымыздан тұрайық, Көзімізді ашайқ. Бізді күтіп тұрмайды, Жылдам алға басайық!	жастық қапшықты ауыстыру. Көркем сөз Түс мезгілі, түс мезгілі. Балапандар ұйқыға кірісті. Балапандар көреді түсті, Ғажайып сиқырлы әлемді. Балалар ұйқыдан оянады.
Бесін ас	Гигиеналық	Гигиеналық	Гигиеналық	Гигиеналық	Гигиеналық

	дағдылар Тамақтану кезінде балаларға ескерту: ұқыпты ішу, тамақпен ойнамау, тамақ ішкен кезде сөйлеспеу. Көркем сөз Үсті-басым ұқыпты, Таза жүрем әрдайым. Жолатпаймын кірді мен, Тазалықты таңдаймын!	дағдылар Үстелді жабдықтау, тамақ қабылдау кезінде және гигиеналық рәсімдерді жүргізу кезінде өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын бекіту. Көркем сөз Күні бойы қызыққа, Батамызда қаламыз. Қиынсынып қашпаймыз, Шынығамыз жастай біз. Көңілді әуен сазымен, Жаттығуды бастаймыз. Микробтар қаскүнем, Көрмесем де білемін. Ішер кезде асты мен, Қолды жуып жүремін.	дағдылар Үстелді жабдықтау, тамақ қабылдау және гигиеналық процедураларды жүргізу кезінде өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын бекіту. Көркем сөз Жуын тамақ алдында, Жуын тамақ соңында, Жуын ұйықтар кезінде, Жуын тұрған мезгілде.	дағдылар Балалардың назарын тағамға аудару; тамақтану мәдениеті бойынша баламен жеке жұмыс; этикет ережесі. Көркем сөз Тағы міне, таң атты, Дайын дәмді тағамдар. Үлпілдеген тиінге, Жарып берем жаңғақты. Қою сүтті беремін, Мысық пенен күшікке. Түлкіге қою айран, Тышқанға дәндер салам. Ақ қоянға тәтті нан, Тосап беремін араға. Таңғы ботқа береміз, Бақшадағы балаға.	дағдылар Қолды жуу ережелерін бекіту; тәрбиешінің тазалық туралы әңгімесі. Көркем сөз Су ағызып шүмектен, Беті қолды жуамын. Мойын, мұрын, құлақты, Тазалатып тұрамын!
Балалардың дербес	Дидактикалық	Дамытушы	Дидактикалық	Дамытушы ойын.	Дамытушы

әрекеті (баяу қимылды ойындар, үстел үсті ойындары, бейнелеу әрекеті, кітаптар қарау және тағы басқа әрекеттер)	ойын. "Не артық?" Мақсаты. Балалардың заттар мен құбылыстар классификациясы жөніндегі білімдерін бекіту; аналитикалық және синтетикалық қабілеттерін, елестету, зейін қабілеттерін дамыту. Құралдар. Бірнеше заттар топтамалары немесе олардың заттық сурет-карточкалары. Шарты. Жүргізуші бір топтамаға және оған жатпайтын заттарды атайды (көрсетеді), ойыншылар артық затты атау керек. Заттардың жалпы саны төрт болады. Сюжетті-рөлдік ойын.	жаттығу. "Қанша және қандай айырмашылықтары бар?" Мақсаты. Балалардың қабылдау, зейін, ойлау қабілеттерін дамыту; зеректікке, байқағыштыққа тәрбиелеу. Құралдар: суреттердің жұптары (екінші суретте бірінші суретке қарағанда, көзге көрінбейтін бірнеше өзгерістер болады). Шарты. Педагог балаларға бірінші суретті көрсетіп, содан соң оған ұқсас екінші суретті көруді ұсынады. Балалар екінші суретте, біріншіге қарағанда не өзгергенін айтады,	ойын. "Қарама-қарсы сөздер" (мезгілдер және құбылыстар). Мақсаты. Заттар мен құбылыстардың қасиеттері туралы балалардың білімдерін тереңдету, тиянақтау; ой шапшаңдығына, есте сақтау, елестету қабілеттерін дамыту; сөздік қорды байыту. Шарты. Балалар педагог ұсынған әрбір сөзге қарама-қарсы сөздерді атап отыруы тиіс. - Лас - (Таза). - Қараңғы - (Жарық). - Түн - (Күндіз). - Ылғалды - (Құрғақ). - Жаңбыр - (Қар). - Аспан - (Жер). - Таң - (Кеш). - Су - (Мұз).	"Қайда болғанымызды айтпаймыз, көргенімізді көрсетіп қайтамыз". Мақсаты. Балалардың ойлау, елестету қабілеттерін, логикасын, тапқырлығын дамыту. Шарты. 1-нұсқа. Педагог жұмбақтарды қимыл арқылы көрсетеді, балалар көрсетілген затты, жан-жануарды, құбылысты көрсетеді. 2-нұсқа. Белсенді балалар ортаға шығып, қимылдарды кезегімен көрсетеді. 3-нұсқа.	жаттығу. "Қанша затты көрсең, сондай санды көрсет". Мақсаты. Балалардың әркелкі орналасқан заттарды көзбен қарап, санап алу қабілетін арттыру, жиын санын карточка арқылы көрсетуге ынталандыру; қабылдау, зейін қабілеттерін, ой шапшаңдығын дамыту. Құралдар. Түрлі заттардың топтамалары кез келген жиындарда салынған көрнекілік карточкалары; үлестірмелі сандар. Театрландырылған қойылым. "Шалқан" ертегісі.
---	---	--	--	--	---

	"Азық-түлік" дүкені. Мақсаты. Балалардың "Азық-түлік" дүкені, азықтарды сатушының қызметі жөніндегі ұғымдарын тиянақтау; сатушы мен сатып алушы рөлдеріндегі әрекеттерді игерту; жағымды қарым-қатынастарға, қоғамдық тәртіп ережелеріне тәрбиелеу. Құралдар. Сөрелер, сөмкелер, қорапшаларда немесе пластик қаптарда жармалар, әртүрлі макарондар, қатты азықтар, сүт өнімдерінің қораптары (қап ыдыстары), түрлі пішінді себеттер, ойыншық	айырмашылықтарын табады. Сюжетті-рөлдік ойын. "Аспазхана". Мақсаты. Балалардың аспазханада жұмыс істейтін мамандар: аспаз, даяшы, кассир, гардероб қызметкері туралы білімдерін тиянақтау; қоғамдық орындарда әдептілік, тамақтанудағы әдеп ережелерін меңгерту, ұстануға ынталандыру; сыпайылық негізінде қарым-қатынастарды құруға, еңбекті қадірлеуге тәрбиелеу. Құралдар. Аспазхана жиһаздары (үстелдер мен орындықтар), аспазхана	- Су - (Бу). - Жаз - (Қыс). Сюжетті-рөлдік ойын. "Қонақты күтеміз". Мақсаты. Балаларға "қонақты күту" ұғымы, "қонақ" пен "қонақ күтуші" (үй иесі) ұғымдарын түсіндіру; ойын барысында рөлдерді игерту; қазақтың қонақты күту салты жайында білімдерін кеңейту; адамға, үлкенге деген құрметке, сүйіспеншілікке, достыққа тәрбиелеу. Құралдар. Ойын үшін жиһаздар, ойыншық кейіпкерлер немесе балалардың өздері рөлдерді сомдауы мүмкін; ойыншық	Шеңберде немесе тізбекте отырған (тұрған) әрбір бала кезек бойынша қимылдарды көрсетеді. Барлық балалар ойланып, жұмбақты шешуге тырысады. Сюжетті-рөлдік ойын. "Балабақша". Мақсаты. Балалардың балабақшаның қызметі жөніндегі, осы мекеме мамандарының негізгі қызметі жайындағы жалпы ұғымдарын тиянақтау, пысықтау; жеке тұлғасының қабілеттерін, нәтижелі қарым-қатынастарды құруға деген қабілеттерін	Мақсаты. Әйгілі ертегінің мазмұнын балалардың естеріне түсіру, есте сақтау, ой-қиял, эмоциялық, пантомимикалық, қатынастық қабілеттерін дамыту. Құралдар. "Шалқан" ертегісіне қатысатын кейіпкерлердің киімдері, маскалары, шалқанның нақпішіні. Шарты. Педагог балаларға "Шалқан" ертегісінің мазмұнын қайталатады. Балалар өз қалаулары бойынша кейіпкерлерді таңдайды, өз костюмдерін киіп, орындарына барады. Авторды балалардың арасынан ұсынуға
--	---	---	--	--	--

смартфондар, төлем карточкалары, қаражат қағаздары. Шарты. Педагог бұдан бұрын балалармен азық-түлік дүкеніне саяхатты ұйымдастыру мүмкін. Педагог балаларға дүкен жайында суреттерді, бейнежазбаны көрсетіп, "азық тауарлары" сөзінің мағынасын, оларды сақтау үшін түрлі ережелерді ұстану керектігі жайында түсіндіреді. Балалар азық түрлеріне сүт, ет, нан өнімдері жататыны туралы әңгімелейді. Балаларға азықтардың сақталу мерзімі, азықтардың таза өнім күйінде	қызметкерлеріне (аспаз, даяшы, кассир, гардероб қызметкері) киім үлгілері мен құралдары. Шарты. Педагог балалармен бірлесіп, алдымен аспазхананың адамдар (тұтынушылар) үшін тағамдар әзірлеу қызметі және оның маңызы туралы әңгімелеседі. Бұл кезде суреттер көрсетіліп, педагогикалық жағдаяттар шешіліп жатады. Балалардың рөлдерді атқарудағы қалаулары, содан соң санамақ амалы қолданылады. Сонымен қатар, педагог балалармен	ыдыстар мен тағамдардың жасанды пішіндері; ойыншық музыкалық аспаптар, микрофон; әдемі қапталған сыйлықтар. Шарты. Педагог балалармен бірлесіп, алдын-ала әрбір отбасыда қонақты күту алдында қандай түрлі тағамдарды, тәттілерді әзірлейтінін, үстелге ыдыстарды, тағамдарды, құралдарды қалай қоятындарын анықтайды. Балалар педагогпен бірге қонақты күтуде қандай әрекеттерді жасайтынын жоспарлайды. Балалар екі топқа бөлінеді: қонақтар	дамыту. Құралдар. Балабақшада жұмыс жасайтын мамандардың құралдары: мейірбике, тәрбиеші, тәрбиешінің көмекшісі, аспаз, аула тазалаушы. Шарты. Балалар алдымен өз еркімен балабақша қызметкерлерін тағайындайды. Мамандардың рөлін ойнайтын балалар өздеріне қажетті құралдарды таңдап алады, белгілі бұрышқа жинайды. Тәрбиеленушілер мен мамандардың рөліндегі балалар қайсы, қайда барып, не істейтінін өзара ақылдасып, жоспарлайды.	болады. Қойылым соңында педагог кейіпкерлерді сомдаған балаларды жеке қатарға шығарып, қайсы, кімнің рөлін атқарғанын көрермендерге таныстырып жатады. Артист балалар иіліп, көрермендерге құрмет көрсетеді, қошемет пен мақтауларға ие болады. Қойылым соңында педагог балалардан шығарманың осылай аяқталғанына не себеп болғанын анықтайды, кейіпкерлердің әрекеттеріне талдау жасатады.
---	---	---	--	--

	тұту жайындағы білімді беру өте маңызды. Сатушы өз қалауы (немесе санамақ) бойынша тағайындалады, сатып алушылар қолдарына қажетті құралдарды алып (карточка, қаражат, смартфон), ойын барысында қолданады. Сатушы тауарларды сөрелерге орналастырып, бағаларын анықтап, сатып алушыларға тауардың ұтымды жақтарын айтып, оны "сатады". Педагог диалогтарда әдептілік ережелерінің сақталуын, ойыншылар арасында сөйлеу	бірлесіп ұсынылатын белгілі тағамдардың тізімдерін, мәзірді жасайды. Ол үшін педагог пен балалар кешкі уақыттарда түрлі тағамдардың суреттерін журналдардан қиып алады, ойында қолданады. Педагог адамдардың келуі алдында (балалар орындарында отырып) қызметкерлердің жұмысын бақылайды. Барлық тағамдар әзірленген кезде балалар (тұтынушылар) тамақтану залына шақырылады. Даяшы келген тұтынушыларға мәзір ұсынады, балалар	мен үй иелері. Үй иелеріне дастарханды әзірлеуге уақыт беріледі, қонақ болғысы келген балалар дайындықты бақылайды немесе олардың қонақта өнерін көрсетуі үшін, педагог бөлек орын дайындайды. Қонақтар үй иелеріне қандай сыйлықтарды әкелетінін ойластырып, дайындап әкеледі. Алғашында педагог ойын барысын белгілі фразалармен сүйемелдеп отырады, ойыншыларға қосымша әрекеттерін анықтайтын сұрақтар қойып жүреді, өзі қатысады, ойын желісінің одан ары жалғасуына үлес	Педагог диалогтар мен қатынастардың нығаюына ықпал жасайды: қосымша сұрақтар қояды, қандай әрекеттерді жасап жатқаны немесе нені жасайтынын анықтап, балалардың алмасуын бағыттап жатады.	
--	---	--	--	--	--

	тізбектерін реттейді, тиянақтау сұрақтарын қояды. Ойынның соңында қорытынды жасауға болады: тауарларды ережелерге сай күтсе, сақтаса, олар бұзылмай, сапалы болады, жақсы сатылады; дүкендерде сатушы мен сатып алушы сыпайы сөздерді қолданып, әдептілік ережелерін ұстануы тиіс; сатушының еңбегін құрметтеу керек; сатып алушының таңдауын құрметтеу керек.	тапсырыс береді, аспаз әзірлеуді көрсетеді. Даяшы балаларға әкеліп береді, балалар "төлемді" жасайды. Балаларға "даяшы", "мәзір", "тағам" сияқты жаңа сөздерді айтқызу керек, балалар сол сөздерді пайдаланады. Педагог ойын барысын өзі реттеп жатады, балалардың әрекеттерін белсенді ету үшін, қосымша сұрақтар қояды. Соңында педагог балалармен бірге қорытынды жасайды. Адамдарды дәмді тағамдармен тамақтандыру үшін, аспазхана қызметкерлері көп еңбектенетінін айту. Ойында "рақмет" пен	қосады. Соңында педагог балалармен бірге қорытынды жасай алады: қонақты күту үшін тағамдарды сатып алып, оларды дайындап, дастарханды жаю керек; қонақта үй иелері мен қонақтар өз өнерлерін көрсетеді, әңгімелеседі, жаңалықтармен бөліседі; қонақта әдептілік ережелерін ұстану керек (үй иесінің мүлкін бұзбау, әдепсіз сөздер айтпау, күтімге риза болу).		
--	---	--	--	--	--

		"өтінемін" сөздерін қолдану, үстел басында тыныштық сақтау, асықпай тамақтану, құралдарды дұрыс пайдалану, қоғамдық орындарда тәртіпке бағыну.			
Балалармен жеке жұмыс	Күз мезгіліне тән ерекшеліктер туралы әңгімелесу. Бала тілін жаттықтыру. Өртүрлі өлеңдер мен тақпақтарды айтқызу. "Жаңбыр" (Рамазан Тышқанбаев) Бұлттар, Тұрмай ауа бер, Жаңбыр бол да, Жауа бер. Жазыққа бар, Тауға бар. Бақшаға бар, Бауға бар.	Дидактикалық ойын. «Не артық?» Өр баланың алдына жемістер мен көгөністер араласқан суреттер беріледі. Артығын тауып, атауын дауыстап айтуды ұсынады. Жемістер мен көгөністерді ажыратады, мысалы, алма, анар, лимон, орамжапырақ. Мұнда, орамжапырақ артық, өйткені, орамжапырақ көгөніс, қалғаны	Артикуляциялық жаттығу. Аюдың тапсырмасы артикуляциялық жаттығу жасау. 1) Ян - ян - секендеген ақ қоян, Ю - ю - ю - қорбандаған аю. Кі - кі - кі – бұл айлакер түлкі, Қыр - қыр - қыр - бұл көкжал қасқыр. 2) Ыр - ыр - ыр - ырылдайды қасқыр, Р а- ра - ра - бал жинайды ара, Мір - мір - мір - қап-	«Дәл осындай пішінді тап». Мақсаты. Геометриялық пішіндер жайлы білімдерін бекіту, пішіндерді атауға, ажыратуға, салыстыруға жаттықтыру. Ойынның құрал-жабдықтары. Бала саны сәкес құлыштың суреттері, геометриялық пішіндер. Ойынның мазмұны. Алдарындағы	Бала тілін жаттықтыру. Өртүрлі өлең, тақпақтарды айтқызу. "Күзде" (Ескен Елубаев) Қайтқан құсты көрдің бе, Қаптай ұшқан әуелеп? Күткен күзім келдің бе, Сыңсып бағың мәуелеп? Қамба толдық астыққа, Алғыс саған, алтын

	Белес-белес белге бар, Сусап жатқан шөлге бар. Әр тамшыңды үлессін, Шалғын қаулап Гүл өссін!	жемістер.	қара көмір.	сиқырлы құлыпты ашуды ұсыну. Құлыптың кілттері де сиқырлы, геометриялық пішіндерден құралған екенін айту. Әр бала құлыпқа сай келетін кілтті алып, құлыпты ашады.	күз! Бір уыс дән шаштық та, Арба қауын алдық біз!
Серуенге дайындық	Мақсаттары: - киімді дұрыс бүктеп салуға, ілуге, аяқ-киімді түзу қоюға машықтандыру; - өз бетінше жылдам және дұрыс ретпен киіне (шешіне) білуді дағдыландыру; - шкафқа ілінген, қойылған бас киім, киім, аяқ-қиім сияқты заттарды өз орындарын біліп, тәртіпті сақтауды ұстануға тәрбиелеу; - ауа райына сай киінгенін қадағалай білуге, киімді, аяқ-киімді таза ұстауға баулу; - көмек көрсете білуге, алғыс айтуға тәрбиелеу. (дербес әрекет)				
Серуен	Серуенге деген қызығушылықтарын ояту. "Күз сыйы" тақырыбында жеке әңгімелесулер.				
Серуеннен оралу	Балаларды киімдерін жүйелі шешінуге дағдыландыру, шкаф сөрелеріне киімдерін орналастыру, қолдарын жуу. (мәдени-гигиеналық дағдылар, дербес әрекет)				
Кешкі ас	Алдына қойған асқа назар аударту; дастархан басында отыру мәдениеті, тамақтану мәдениетіне баулуға бағытталған жеке-дара жұмыс; этикет ережелері. (мәдени-гигиеналық дағдылар)				
Балалардың дербес әрекеті (баяу қимылды ойындар,	Кітап бұрышында: өткен тақырыптар бойынша суреттерді қарау, сипаттау; ертегілерді есте жаңғырту, кейіпкерлердің сөздерін қайталау. Музыкалық аспаптармен ойындар.				

үстел үсті ойындары, бейнелеу әрекеті, кітаптар қарау және тағы басқа әрекеттер)	Еркін ойындар. Сюжетті-рөлдік ойындар. Театрлық қойылымдар. Көлеңке театры. Арт-терапиялық суреттер бояу. "Не қандай болады?" дидактикалық ойыны. Мақсаты: заттарды түсі, пішіні, сапасы, материалы бойынша жіктеуге үйрету; салыстыру, мүмкіндігінше осы анықтамаға сәйкес элементтерді таңдау. Жасыл түстің не екенін айтайық - қияр, қолтырауын, жапырақ, алма, көйлек, ағаш ... Кең - өзен, жол, таспа, көше ... т.с.с. ең көп сөзді атаған жеңімпаз болады, әр дұрыс айтылған сөз үшін бала жетон алады. "Экологтар" сюжетті-рөлдік ойыны. Мақсаты: жағдай туғызу және әлеуметтік шығармашылықты ынталандыру, ойын сюжетіне сәйкес кіші топтарға бөлу, сөйлеу этикеті дағдыларын қалыптастыру. Экологтар жұмысының гуманитарлық бағыты, оның табиғатты қорғауға қажеттілігі, әлеуметтік маңызы туралы балалардың ойларын кеңейту. Ойын әрекеттері үлгісі: объектіні таңдау, аймақтың карталарымен, жоспарларымен жұмыс жасау; экологиялық паспорттарды зерттеу; экологиялық жағдайды зерттеу (су, ауа, топырақ үлгілері және т.б.); айыппұлдарды ұсыну; экологиялық жағдайды жақсарту бойынша жұмыс; суретке түсіру, бұзушылықтарды түсіру. Ойын ортасы. Құрал-жабдықтар: жоспарлар, карталар, жер бедерінің сызбалары; «Қызыл кітап»; халаттар; саяхатшылар; бейнекамера; әр түрлі жануарлар мен өсімдіктердің төлқұжаттары."				
Балалардың үйге қайтуы (ата-аналарға кеңес)	Әңгімелесу. "Баланы еңбекке тәрбиелеу".	Ата-аналарға кеңес. "Егер бала төбелесе беретін болса".	"Отбасы - тәрбиенің ұясы" атты тақырыпта әңгімелесу.	"Балаңызға ертегі оқисыз ба?" атты ата-аналарға сауалнама.	"Балабақшадағы біздің жетістіктеріміз" тақырыбындағы көрме.

Әдіскер:

А.А.Сулейменова